

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 5 juni 1918 kl. 8 f. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till dels lag om ändrad lydelse av §§ 1, 2, 10, 13, 19, 21, 22, 23, 30, 36, 38 och 39 i förordningen den 21 mars 1862 om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd, dels lag om ändrad lydelse av §§ 1, 3 och 4 i lagen den 25 juni 1909 angående folkskoleväsendet i vissa städer, dels ock lag om ändrad lydelse av 1, 2, 3, 4, 5 och 7 §§ i lagen den 15 maj 1903 angående folkskoleväsendet i Stockholm.

Närvarande: herrar Larsson i Västerås, Clason, Bellinder, K. J. Ekman, von Mentzer, Olof Olsson*), von Zweigbergk*), Boberg*), Johan Carlsson*), Gullberg, Janson i Kungsör*), Hallén, Jansson i Edsbäcken, Sterne, von Sneidern, Magnusson i Kalmar*), Olsson i Broberg, Sundberg*) och Norman*).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Till konstitutionsutskottets handläggning har från båda kamrarna hänvisats en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 442, däri Kungl. Maj:t under åberopande av det vid propositionen fogade utdrag av i statsrådet fört protokoll över civilärenden den 16 maj 1918 föreslagit riksdagen att antaga följande

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 5 saml. 18 häft. (Nr 20.)

Förslag till

Lag

om ändrad lydelse av §§ 1, 2, 10, 13, 19, 21, 22, 23, 30, 36, 38 och 39
i förordningen den 21 mars 1862 om kyrkostämma samt
kyrkoråd och skolråd.

Härigenom förordnas, att §§ 1, 2, 10, 13, 19, 21, 22, 23, 30, 36, 38 och 39 i förordningen den 21 mars 1862 om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 1.

Varje kyrkoförsamling, så i stad som på landet, äger att för vården av kyrkans, folkskolans och fortsättningsskolans samt därmed sammanhängande angelägenheter i kyrkostämma med kyrkoherden sammanträda till överläggning och beslut, på sätt denna förordning stadgar.

Har Kungl. Maj:t förordnat, att kommun, som ej bildar egen kyrkoförsamling, skall utgöra särskilt skoldistrikt, gälle om sådan kommun, i avseende å vården av folkskolans och fortsättningsskolans samt därmed sammanhängande angelägenheter, vad i denna förordning är om kyrkoförsamling stadgat.

Angående vården av folkskolans och fortsättningsskolans samt därmed sammanhängande angelägenheter i vissa städer är särskilt stadgat.

§ 2.

Till kyrkostämmans handläggning höra frågor om:

- 1) åtgärder — — — — gudstjänsten;
- 2) folkskol- och fortsättningsskolundervisningen samt dithörande anstalter jämte församlingsbibliotek, vilka kunna utgöras av eller i sig innefatta skolbibliotek, samt uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn;
- 3) val av kyrkovärdar och övriga ledamöter i kyrkoråd samt ledamöter i skolråd, särskild fortsättningsskolestyrelse på sätt i § 23 sägs, särskild styrelse för församlingsbibliotek och särskild barnavårdsnämnd ävensom skollärares, orgelnisters, klockares och annan kyrkobetjänings tillsättande och avskedande, där ej annorlunda stadgat är;

- 4) kyrkomedels användande samt granskning av kyrko- och skolråds, särskild fortsättningsskolestyrelses ävensom särskild för församlingsbibliotek utsedd styrelses räkenskaper;
- 5) hushållning — — — — egendom;
- 6) byggnad — — — — kyrkobetjante;
- 7) bestämmande av avgifter till kyrka och skola jämte dithörande anstalter, till församlingsbibliotek samt för uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn;
- 8) fördelning — — — — kyrkan;
- 9) ordnande — — — — egendom; ävensom
- 10) överenskommelser — — — — löneförmåner.

§ 10.

Kyrkostämma hålles även, när Kungl. Maj:ts befallningshavande, domkapitlet, visitationsförrättare, magistraten, kyrko- eller skolrådet eller ock särskild fortsättningsskolestyrelse, särskild styrelse för församlingsbibliotek eller särskild barnavårdsnämnd, där sådan styrelse eller nämnd finnes, det äskar eller då ordföranden sådant nödigt finner.

Enskild — — — — beslut.

§ 13.

De ärenden, som skola å kyrkostämma till avgörande företagas, böra förut vara vederbörligen beredda antingen av kyrko- eller skolrådet eller av särskild fortsättningsskolestyrelse, särskild styrelse för församlingsbibliotek eller särskild barnavårdsnämnd, där sådan styrelse eller nämnd finnes, eller ock av särskilt därtill utsedda personer, då kyrkostämman, med avseende på ärendets beskaffenhet eller andra förhållanden, finner sådant lämpligt eller nödigt.

§ 19.

Ordföranden åligger tillse, att utdrag av kyrkostämmans protokoll tillställes kyrko- eller skolrådet eller särskild fortsättningsskolestyrelse, särskild styrelse för församlingsbibliotek eller särskild barnavårdsnämnd, där sådan styrelse eller nämnd finnes, eller de andra personer, åt vilka verkställighet av stämmans beslut uppdrages. För övrigt äger envar, som det åstundar, att av protokollet taga avskrift och att utan lösen få avskriftens riktighet av ordföranden bestyrkt.

Protokollen — — — — förvaras.

§ 21.

I — — — — skolråd.

För vården om och befattningen med fortsättningsskolan må ock, där församlingen finner det vara till fördel för skolväsendet, i den ordning, § 23 stadgar, utses en särskild fortsättningsskolestyrelse. Beträffande sådan styrelse skall, i den mån i denna lag ej annorledes är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla vad angående skolråd är stadgat.

Inom — — — — sig förena.

I fråga om rätt för två eller flera närliggande skoldistrikt att förena sig om gemensam fortsättningsskolestyrelse gälla vad därom särskilt stadgas.

Kyrkoråd — — — — förenas.

Där — — — — stadgat.

§ 22.

Kyrkorådet tillkommer:

att — — — — författningar;

att — — — — barnuppfostran;

att — — — — förhindras; samt

att — — — — angelägenheter.

Skolrådet tillhör:

att utöva vården om och befattningen med folkskolan och fortsättningsskolan samt därmed sammanhängande angelägenheter; samt

att, därest särskild styrelse för församlingsbibliotek ej finnes utsedd, handhava förvaltningen och vården jämväl av sådant bibliotek.

Finnes särskild fortsättningsskolestyrelse, tillkommer det denna att handhava förvaltningen och vården av fortsättningsskolan.

Om — — — — stadgas.

Såväl — — — — infordras.

§ 23.

Kyrkoherden — — — — ordförande.

I — — — — ordförande.

I — — — — tillstädes.

Ledamöter — — — — utse.

Till — — — — kvinnor.

Ledamöter i särskild fortsättningsskolestyrelse utses, till så stort antal som församlingen finner lämpligt, av kyrkostämman och skolrådet sålunda, att kyrkostämman väljer det antal ledamöter, som är närmast under hälften, och skolrådet övriga ledamöter. Vid val av ledamöter i sådan

styrelse skall tillses, att det praktiska arbetets intressen bliva i vederbörlig mån i styrelsen företrädda.

Väljes — — — — uppdraget.

Skolrådet — — — — ordförande.

Särskild fortsättningsskolestyrelse utser inom sig för varje år ordförande och vice ordförande.

I — — — — fem.

Ledamöterna — — — — återstått.

Kyrkovärdar — — — — år.

Då — — — — skolrådet.

§ 30.

Vid behandlingen av de ärenden angående folkundervisningen, vilka det tillkommer skolrådet eller särskild fortsättningsskolestyrelse, där sådan finnes, att handlägga, skola de stadgar lända till efter rättelse, som rörande denna undervisning givna äro.

§ 36.

För varje år åligger det kyrkorådet att för kyrkan samt skolrådet att såväl för skolan som, där särskild styrelse för församlingsbibliotek och särskild barnavårdsnämnd ej finnas, för församlingsbibliotek och för uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn uppgöra utgifts- och inkomstförslag. Där särskild fortsättningsskolestyrelse är tillsatt, ankommer det på sådan styrelse att i skolrådets ställe uppgöra utgifts- och inkomstförslag för fortsättningsskolan. Finnes särskild styrelse för församlingsbibliotek, åligger det denna att uppgöra utgifts- och inkomstförslag för sådant bibliotek.

I utgiftsförslaget böra upptagas de utgifter, som redan äro beslutade att under det nästföljande året utgå, ävensom de, vilka kyrko- eller skolrådet eller, där särskild fortsättningsskolestyrelse eller särskild styrelse för församlingsbibliotek finnes, sådan styrelse därutöver anser av behovet påkallade att under samma år utgå.

Uti — — — — påräkna.

§ 38.

Vad kyrkostämman till uttaxering beslutat skall, allt efter ändamålets beskaffenhet, genom kyrkorådet eller skolrådet eller, där särskild fortsättningsskolestyrelse eller särskild styrelse för församlingsbibliotek finnes, genom vederbörande styrelse delgivas, i kyrkoförsamling på landet, vederbörande kommunalnämnd och, i stad, drätselkammaren, vilka det, var i

sin ort, åligger att debitering och uppbörd av dessa avgifter verkställa samt medlen till kyrko- eller skolrådet eller fortsättningsskolestyrelsen eller församlingsbiblioteksstyrelsen, där särskild sådan styrelse finnes, avlämna.

Skulle — — — — besluta.

Att — — — — stadgat.

§ 39.

Kyrko- och skolrådets räkenskaper så ock, där särskild fortsättningsskolestyrelse eller särskild styrelse för församlingsbibliotek finnes, sådan styrelses räkenskaper skola avslutas med kalenderår samt senast från och med den 1 därpå följande mars hållas tillgängliga för de för deras granskning utsedda revisorer.

Revisionsberättelsen — — — — skall.

Vad — — — — stadgat.

Förslag till

Lag

om ändrad lydelse av §§ 1, 3 och 4 i lagen den 25 juni 1909 angående folkskoleväsendet i vissa städer.

Härigenom förordnas, att §§ 1, 3 och 4 i lagen den 25 juni 1909 angående folkskoleväsendet i vissa städer skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 1.

I stad, där stadsfullmäktige finnas och Konungen på framställning av stadsfullmäktige eller kyrkostämman därom förordnat, skola folk- och fortsättningsskoleväsendet samt frågor om uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn utgöra en för hela staden gemensam angelägenhet, vilken staden såsom kommun har att vårda.

I — — — — avgift.

§ 3.

I stad, som i § 2 avses, handhavas de i § 1 mom. 1 omförmälda angelägenheter närmast av en folkskolestyrelse; dock må, där staden finner

det vara till fördel för skolväsendet, för vården om och befattningen med fortsättningsskolan, på sätt i § 4 sägs, utses en särskild fortsättningsskolestyrelse, och skall, i den mån i denna lag ej annorledes är föreskrivet, beträffande sådan styrelse i tillämpliga delar gälla vad angående folkskolestyrelse här nedan stadgas.

Med avseende å folk- och fortsättningsskoleväsendet skall det särskilt tillhöra såväl folkskolestyrelsen som fortsättningsskolestyrelse, där sådan finnes, envar i vad på dess särskilda befattning ankommer:

att i enlighet med gällande författningar och reglementen ordna och med uppmärksamhet följa undervisningen, utöva den ekonomiska förvaltningen samt hava tillsyn över de för folk- och fortsättningsskoleväsendet upplåtna lokaler;

att — — — — förfogande;

att — — — — personer;

att — — — — påkalla; samt

att — — — — infordras.

Angående folkskolestyrelsens skyldigheter med avseende å uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn är särskilt stadgat.

Det åligger folkskolestyrelsen att före den 15 oktober varje år till stadsfullmäktige avgiva förslag till nästföljande års utgifts- och inkomststat rörande folk- och fortsättningsskoleväsendet samt barnavården; skolan i utgiftsförslaget intagas de utgifter, som redan äro beslutade att under det nästföljande året utgå, ävensom de, vilka styrelsen därutöver anser av behovet påkallade att under samma år utgå, samt i inkomstförslaget upptagas de inkomster, som för det nästföljande året äro eller anses vara att påräkna.

Där särskild fortsättningsskolestyrelse finnes, åligger det denna att, på sätt och i den ordning nu är sagt, avgiva förslag till utgifts- och inkomststat rörande fortsättningsskolan.

§ 4.

Där — — — — röstberättigade.

Val — — — — avgångne.

Domkapitlet — — — — erforderligt.

Kvinna — — — — uppdraget.

Ledamöter i särskild fortsättningsskolestyrelse utses, till så stort antal som staden finner lämpligt, av stadsfullmäktige och folkskolestyrelsen sålunda, att stadsfullmäktige välja det antal ledamöter, som är närmast under hälften, och folkskolestyrelsen övriga ledamöter. För de sålunda

valda ledamöterna må ock fullmäktige och folkskolestyrelsen utse suppleanter till erforderligt antal. Vid val av ledamöter och suppleanter i särskild fortsättningsskolestyrelse skall tillses, att det praktiska arbetets intressen bliva i vederbörlig mån i styrelsen företrädda.

Förslag till

Lag

om ändrad lydelse av 1, 2, 3, 4, 5 och 7 §§ i lagen den 15 maj 1903 angående folkskoleväsendet i Stockholm.

Häri genom förordnas, att 1, 2, 3, 4, 5 och 7 §§ i lagen den 15 maj 1903 angående folkskoleväsendet i Stockholm skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

1) Folk- och fortsättningsskoleväsendet i Stockholm utgör med de undantag, om vilka förmäles i 6 § 3 mom. och 10 § av denna lag, en för hela staden gemensam angelägenhet, vilken staden såsom kommun har att vårda; skolande i följd härav kostnaderna för folk- och fortsättningsskoleväsendet, med angivna undantag, beslutas och utgöras på sätt om kommunalutskylder är stadgat.

2) Folkundervisningen i staden ordnas i enlighet med särskilda, av Konungen utfärdade stadgor.

2 §.

Folk- och fortsättningsskoleväsendet handhaves av Stockholms folkskoledirektion jämte de territoriella församlingarnas skoloråd; dock må, därest staden finner det vara till fördel för skolväsendet, för vården om och befatningen med fortsättningsskolan, på sätt i 3 § sägs, utses en särskild fortsättningsskolestyrelse, och skall, i den mån i denna lag ej annorledes är föreskrivet, beträffande sådan styrelse i tillämpliga delar gälla vad angående direktionen här nedan stadgas.

3 §.

Direktionen — — — — ålder.
 Ledamot — — — — avgångne.
 Konsistorium — — — — erforderligt.
 Kvinna — — — — uppdraget.

Ledamöter i särskild fortsättningsskolestyrelse utses, till så stort antal som staden finner lämpligt, av stadsfullmäktige och direktionen sålunda, att stadsfullmäktige välja det antal ledamöter, som är närmast under hälften, och direktionen övriga ledamöter. För ledamöter i särskild fortsättningsskolestyrelse må ock fullmäktige och direktionen utse erforderligt antal suppleanter. Vid val av ledamöter och suppleanter i sådan styrelse skall tillses, att det praktiska arbetets intressen bliva i vederbörlig mån i styrelsen företrädda.

4 §.

Direktionen intager med avseende å folk- och fortsättningsskoleväsendet enahanda ställning, som åt de i gällande förordning om kommunalstyrelse i Stockholm omförmälda nämnder, var inom sitt område, finnes anvisad.

Angående direktionens övriga allmänna åligganden samt om ordningen och sättet för ärendenas behandling hos direktionen gäller vad därom föreskrives i särskild, av Konungen för direktionen utfärdad instruktion; skolande beträffande direktionens verksamhet jämväl lända till efterrättelse bestämmelserna uti de i 1 § omförmälda stadgar.

Direktionen äger att åt särskilda, inom densamma för handläggning av nedan angivna ärenden utsedda nämnder, en var bestående av minst fem personer, överlämna att enligt de närmare föreskrifter, som av direktionen meddelas, med direktionens rätt och befogenhet besluta om beviljande av tjänstledighet åt och förordnande av vikarier för lärare, om tillämpning på enskilda fall av bestämmelser, antagna av direktionen, om åtgärder enligt gällande folkskolestadga mot vanartade skolbarn eller tredskande föräldrar och målsmän samt för övrigt i mindre ärenden av ekonomisk natur; skolande dock för giltigheten av dylik nämnds beslut erfordras, att minst tre av dess ledamöter deltagit i beslutet och att samtliga tillstädesvarande ledamöter varit om detsamma ense.

Om direktionens rätt att åt nämnd uppdraga handläggningen av ärenden rörande uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn gäller vad särskilt är stadgat.

Av ovanberörda nämnder vidtagna åtgärder skola vid direktionens nästföljande sammanträde för direktionen anmälas.

5 §.

Skoloråden hava att i tillämpliga delar ställa sig till efterrättelse förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 ävensom av Konungen utfärdad särskild stadga.

7 §.

Om anskaffande och underhåll av lokaler för folk- och fortsättnings-skoleväsendet, efter det denna lag trätt i kraft, äge stadsfullmäktige på förslag av direktionen eller, där fråga är om fortsättningsskola, på förslag av särskild fortsättningsskolestyrelse, om sådan finnes, att besluta; börande vid anskaffande av nya lokaler fullmäktige låta sig angeläget vara att tillgodose de särskilda församlingarnas behov och att förlägga varje skolhus så vitt möjligt inom den församlings område, för vilken skolhuset närmast är avsett.

Innan fråga om nybyggnad eller ombyggnad av skolhus till avgörande företages, skall yttrande genom direktionen eller särskild fortsättningsskolestyrelse infor dras från skolrådet i församling, för vilken skolhuset är avsett.

Departement-
schefen.

Till det i propositionen åberopade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen anfört bl. a.:

»I propositionen nr 96 till innevarande års riksdag angående upprättande av praktiska ungdomsskolor har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen, bland annat, att fastställa vissa närmare angivna grunder att gälla beträffande *fortsättningsskolor*. Enligt förslaget skall i varje skoldistrikt för de lärjungar, som med fullständigt avgångsbetyg lämnat folkskolan eller på annat sätt vunnit motsvarande kunskaper, finnas en eller, där förhållandena sådant påkalla och medgiva, flera fortsättningsskolor. Undantagsvis må, efter vederbörligt medgivande, två eller flera närliggande skoldistrikt kunna förena sig om en gemensam fortsättningsskola. Vidare har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att fatta beslut om arvode till lärare i fortsättningsskola och om statsbidrag till avlöande av sådan lärare. Såsom villkor för statsbidrags åtnjutande skall gälla, bland annat, att skoldistriktet

för undervisningen tillhandahåller lämpliga lokaler samt nödig inrednings- och undervisningsmateriell. Senast vid utgången av år 1924 skall skoldistrikt hava fullgjort vad detsamma enligt meddelade bestämmelser åligger i fråga om den fortsatta undervisningen, dock att skoldistrikt må, efter medgivande av Kungl. Maj:t, i särskilt trängande undantagsfall kunna även efter denna tidpunkt under viss tid i större eller mindre mån vinna befrielse från sagda ålägganden.

Beträffande fortsättningsskolans lokala förvaltning har jag i det statsrådsprotokoll över ecklesiastikärenden den 15 februari 1918, varav utdrag finnes fogat vid omförmälda proposition, angivit de grundlinjer, efter vilka densamma, enligt min mening, bör ordnas. Efter att hava såsom en allmän grundsats framhållit, att för värden av fortsättningsskolans angelägenheter så långt som möjligt på samtliga förvaltningsstadier böra användas samma organ, som hava folkskolans ledning om hand, yttrade jag:

»Inom skoldistrikt böra alltså de grundläggande besluten angående fortsättningsskolan fattas av kyrkostämman eller i vissa distrikt av stadsfullmäktige, nämligen där lagen den 25 juni 1909 angående folkskoleväsendet i vissa städer vunnit tillämpning. Dessa korporationer skulle sålunda hava att fatta beslut om fortsättningsskolans upprättande och bevilja de för dessa skolor erforderliga kommunala anslag, och inför dem skulle också redovisning för de beviljade medlen ske. Ett av deras viktigaste uppdrag skulle givetvis bliva att utse ledamöter i den styrelse, som skulle hava fortsättningsskolans angelägenheter om hand.

Det synes mig vara synnerligen välbetänkt att icke föreskriva, att i varje skoldistrikt skall finnas *en särskild fortsättningsskolestyrelse*. Det överensstämmer ju med den ovan angivna grundsatsen, att man så långt ske kan skall begagna sig av redan förefintliga organ, i detta fall *skolråd eller folkskolestyrelse*. I skoldistrikt med icke alltför omfattande skolväsen torde den styrelse, som ombesörjer folkskolans angelägenheter, också kunna övertaga fortsättningsskolans. Det skulle där i allmänhet vara ett slöseri med tid och krafter att ordna det på annat sätt. I regel äro nog ärendena icke flera än att de kunna behandlas vid ett och samma sammanträde, och de kommunala förtroendemän, åt vilka folkskolans vård och ledning överlämnats, äro nog både villiga och skickade att övertaga värden och ledningen av fortsättningsskolan. De skoldistrikt det här gäller äro väl i allmänhet belägna på landsbygden, och de yrkesbestämda fortsättningsskolor, som där kunna tänkas uppstå, få i regel sin undervisning i arbetskunskap knuten antingen till jordbruk eller till husligt arbete. Det är ju en känd sak, att i våra skolråd på landsbygden sakkunskapen på jordbrukets område nästan alltid är mycket väl företrädd. Och tillgång

på lämpliga personer, hemmastadda i husligt arbete, torde icke saknas. Om sådana personer mera allmänt finge plats i skolråden, skulle detta säkerligen bliva till nytta för flickornas undervisning icke blott i fortsättningsskolan utan också i folkskolan. Men även i fråga om städer och industrisamhällen har erfarenheten visat, att man är angelägen att i skolrådet insätta representanter för olika områden inom det praktiska livet, varför det mycket väl kan tänkas, att man även i dylika samhällen kan finna det fördelaktigt att låta skolrådet få hand även om fortsättningsskolans ledning.

Detta utesluter dock, enligt mitt förmenande, icke, att skoldistriktet böra få frihet att tillsätta en särskild fortsättningsskolestyrelse, där detta anses vara till fördel för skolväsendet. Denna ordning kan tydligen förväntas i allmänhet komma till stånd i större städer och andra samhällen med ett mera omfattande skolväsen. På dylika ställen komma väl i regel att finnas fortsättningsskolor av flera olika typer, varför det också där uppstår ett särskilt behov att i fortsättningsskolestyrelsen få representanter för flera olika yrken, vilket sannolikt underlättas, om man får välja personer uteslutande med hänsyn till fortsättningsskolan.

Där fortsättningsskolan kommer att fördela sig på ett synnerligen stort antal typer, torde det bliva svårt att i en enda styrelse få tillräckligt antal representanter för de olika yrkena. Då det dock under alla omständigheter med hänsyn till enhetlighet och sammanhållning i ledningen blir nödvändigt, att samtliga fortsättningsskolor stå under en enda gemensam styrelse, synes det mig vara ett lyckligt grepp att under denna styrelse ställa specialstyrelser för olika typer av skolor. Därigenom blir det ju också tillfälle att taga i bruk flera för skolan intresserade krafter med särskild sakkunskap var på sitt område.

För vidmakthållande av sambandet mellan folkskolans och fortsättningsskolans ledning även där en särskild fortsättningsskolestyrelse komme att finnas, har kommittén föreslagit, att skolråd, respektive folkskolestyrelse, skulle äga utse det antal ledamöter i fortsättningsskolestyrelsen, som vore närmast över hälften. Häremot har jag icke något att invända. Ej heller mot den anordningen, att i skoldistrikt, där skolväsendet lyder under kyrkostämman, denna skulle hava att välja de övriga ledamöterna i fortsättningsskolans särskilda styrelse. Däremot kan jag icke instämma i kommitténs förslag, att i stad, där skolväsendet lyder under stadsfullmäktige, valet av de ledamöter, som icke bleve utsedda av folkskolestyrelsen, skulle ske delvis av stadsfullmäktige och delvis av kyrkostämman. Det synes mig icke nödigt, att för en sådan styrelse, som givetvis ofta kommer att bestå av ett jämförelsevis litet antal ledamöter, anlita tre olika valkorporationer. Därtill kommer, att det bleve svårt att i författnings-

väg så reglera antalet, att stadsfullmäktige och kyrkostämman vardera alltid finge välja lika många. En sådan reglering skulle också lägga band på skoldistriktets möjlighet att självt bestämma antalet efter föreliggande behov. Mig förefaller det därför vara bäst, att de ledamöter, som icke utses av folkskolestyrelsen, komme att väljas av stadsfullmäktige. Kyrkostämman bleve ju ändå icke utan inflytande, då den har att utse ett visst antal av ledamöterna i folkskolestyrelsen, vilken ju skulle välja det största antalet.

Bestämmelser angående ordningen för valet av fortsättningsskolestyrelse och vad därmed står i sammanhang torde böra ingå i de författningar, som innehålla föreskrifter om val av skolråd och folkskolestyrelse, alltså i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd och i lagen angående folkskoleväsendet i vissa städer. Jag ämnar därför föreslå framläggande för riksdagen av förslag till nödiga ändringar i nämnda författningar.

I fråga om *ordförandeskapet i den särskilda fortsättningsskolestyrelsen* synes det mig icke vara skäl att införa något slags självskriivenhet, utan förefaller det mig vara lämpligast, att nämnda styrelse, i likhet med vad som nu gäller om folkskolestyrelse, tillerkännes rätt att själv för varje år inom sig utse både ordförande och vice ordförande.»

Såsom framgår av riksdagens skrivelse (nr 105) till Konungen i anledning av förenämnda Kungl. Maj:ts proposition nr 96, hava de i sagda proposition framställda förslag blivit med vissa smärre jämkningar av riksdagen bifallna. I sin oförmälda skrivelse har riksdagen, efter återgivande av departementschefens här ovan intagna yttrande, anfört bl. a.:

Utskottets
yttrande

»Till vad i propositionen föreslagits beträffande fortsättningsskolans förvaltning och inspektion kan riksdagen i allt väsentligt ansluta sig.

Sålunda anser sig riksdagen kunna fullt och helt instämma i den grundsatsen, att på förvaltningens område sambandet mellan folkskola och fortsättningsskola bör, så långt ske kan, upprätthållas. Givetvis kunna förhållandena på olika orter nödvändiggöra i viss mån olika anordningar. Men i varje fall böra i största möjliga utsträckning samma förvaltningsorgan komma till användning för båda skolorna. Och detta bör gälla ej mindre den centrala ledningen än även ledningen och administrationen på mellanstadiet och i orterna. På alla förvaltningsstadier bör tillika eftersträvas samverkan mellan representanter för olika erfarenhetsområden, så att tillgänglig sakkunskap förvärvas och användes. Sålunda bör överallt, där så ske kan, inom skoldistriktet samarbete anordnas mellan representanter för där befintliga olika slag av praktiska ungdomsskolor.»

De uti nu föreliggande proposition framlagda förslag avse att i vederbörliga författningar — kyrkostämmoförordningen, lagen angående folkskoleväsendet i vissa städer samt lagen angående folkskoleväsendet i Stockholm — införa bestämmelser angående ordningen för valet av fortsättningsskolestyrelse och vad därmed står i sammanhang. Vid granskningen av förslagen har utskottet funnit desamma stå i full överensstämmelse med de grundsatser, som, enligt vad ovan angivits, blivit av departementschefen vid avlåtandet av propositionen nr 96 framlagda och sedermera av riksdagen i huvudsak gillade. Då utskottet icke heller i öfrigt funnit skäl till anmärkning mot den föreslagna lydelsen av de särskilda lagrummen får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 juni 1918.

På konstitutionsutskottets vägnar:

VIKTOR LARSSON.

Reservationer:

dels beträffande § 4 i lagen den 25 juni 1909 angående folkskoleväsendet i vissa städer, av herr *K. J. Ekman*, som med instämmande av herrar *Clason, Bellinder, von Mentzer, Boberg* och *Norman* anförde:

»I det vid Kungl. Maj:ts proposition fogade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen uttalat, att det syntes honom vara välbetänkt att icke föreskriva, att i varje skoldistrikt skulle finnas en särskild fortsättningsskolestyrelse. Man borde i stället så långt ske kunde begagna sig av redan befintliga organ, i detta fall *skolråd* eller — i vissa städer — *folkskolestyrelse*. Detta utslöte dock icke, att skoldistriktet borde få frihet att tillsätta en *särskild fortsättningsskolestyrelse*, där detta kunde anses vara till fördel för skolväsendet. Denna ordning kunde tydligen förväntas i allmänhet komma till stånd i större städer och andra samhällen med ett mera omfattande skolväsen.

Av detta uttalande framgår, att fortsättningsskolestyrelsen är av alldeles samma karaktär som skolråden och folkskolestyrelserna. Det inflytande,

kyrkostämman nu har på tillsättandet av skolråd och folkskolestyrelser, bör kyrkostämman sålunda fortfarande äga även vid utseende av ledamöter i fortsättningsskolestyrelsen, allenast med den jämkning, som betingas av nödvändigheten att upprätthålla erforderligt samband mellan å ena sidan skolrådet eller folkskolestyrelsen och å andra sidan den nya fortsättningsskolestyrelsen. I följd härav har också i § 23 i förslaget till lag om ändrad lydelse av vissa §§ i kyrkostämmoförordningen stadgats, att *kyrkostämman* skall utse visst antal av ledamöterna i fortsättningsskolestyrelsen.

Den kommitté, som utarbetat ifrågavarande lagförslag, hade också föreslagit att i stad, där skolväsendet lyder under stadsfullmäktige, valet av de ledamöter, som icke för upprätthållande av sambandet med *folkskolestyrelsen* bleve utsedda av denna, skulle ske delvis av *stadsfullmäktige* och delvis av *kyrkostämman*. I sistnämnda hänseende har dock Kungl. Maj:t frångått kommitténs förslag och ansett, att fortsättningsskolestyrelsen i sådana städer borde utses allenast av *stadsfullmäktige* och *folkskolestyrelsen*. Då bibehållandet av kyrkostämmans inflytande på valet av fortsättningsskolestyrelse vilar på samma grunder, som föranlett de gällande stadgandena om kyrkostämmans deltagande i val av skolråd och folkskolestyrelse och tillräcklig anledning icke synes mig föreligga att beträffande vissa städer frångå denna grundsats, som eljest allmänt gäller i fråga om skolstyrelsernas tillsättning, har jag funnit mig föranlåten hemställa,

att riksdagen ville besluta, att det föreslagna nya stycket i förevarande § 4 måtte erhålla följande lydelse:

Ledamöter i särskild fortsättningsskolestyrelse utses, till så stort antal som stadsfullmäktige finna lämpligt, av stadsfullmäktige, kyrkostämman och folkskolestyrelsen sålunda, att stadsfullmäktige och kyrkostämman välja till hälften var det jämna antal ledamöter, som är närmast över hälften, och folkskolestyrelsen övriga ledamöter. Äro stadsförsamlingarna flera, deltaga kyrkostämmorna var för sig i valet av de ledamöter, vilka skola å kyrkostämma utses, enligt den fördelning dem emellan, som domkapitlet för varje fall bestämmer. För de sålunda valda ledamöterna må ock fullmäktige, kyrkostämman och folkskolestyrelsen utse suppleanter till erforderligt antal. Vid val av ledamöter och suppleanter i särskild fortsättningsskolestyrelse skall tillses, att det praktiska arbetets intressen bliva i vederbörlig mån i styrelsen företrädda.»

dels ock, beträffande § 23 i förordningen den 21 mars 1862 om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd, av herrar *Hallén* och *Sterne*, vilka yrkat följande lydelse av sagda paragraf:

§ 23.

Kyrkoherden — — — — ordförande.

I — — — — ordförande.

I — — — — tillstädes.

Ledamöter — — — — utse.

Till — — — — kvinnor.

Ledamöter i särskild fortsättningsskolestyrelse utses, till så stort antal som församlingen finner lämpligt, av kyrkostämman.

Väljes — — — — uppdraget.

Skolrådet — — — — ordförande.

Särskild fortsättningsskolestyrelse utser inom sig för varje år ordförande och vice ordförande.

I — — — — fem.

Ledamöterna — — — — återstått.

Kyrkovårdar — — — — år.

Då — — — — skolrådet.